

Mykolas Kleopas
Oginskis
(1765–1833)

Mykolo Kleopo Oginskio „Šiaurės Atėnai“

Pralaimėjus 1794 m. sukilimui, Mykolą Kleopą Oginskį, kaip vieną iš sukilimo vadovybės narių, išliko materialinė-finansinė katastrofa: carinė Rusijos valdžia nusavino visas M. K. Oginskio dvarų valdas, akkluvieteje atsidarė jo įsipareigojami kreditoriams. Todėl 1801 m. iš naujojo Rusijos imperatoriaus Aleksandro I sulaukus amnestijos ir leidimo grįžti į Lietuvą, M. K. Oginskis prieš akis išliko pirmaeilis klausimas – kur apsisistoti naujam gyvenimui? Žvilgsnis nukrypo į nusenuosio, bevalkiško dėdės Pranciškaus Ksavero Oginskio pusę, kuris valdė pusiaukeleje tarp Vilniaus ir Minsko įsikūrusią Zalesės dvarą.

1802 m. pradžioje, tarpininkaujant kunigaikščiui Adomui Cartoriskui, M. K. Oginskis Sankt Peterburge priėmė Aleksandrą I, kiti aukščiausio rango valdžios pareigūnai. Gerai suplanuoti, tris mėnesius užsėdęs vizitų dėka buvo panaikintos kreditorių pretenzijos, M. K. Oginskis paskirtas neįgalaus dėdės P. K. Oginskio globėju, o tuo pačiu ir Zalesės dvaro valdytoju. Prasidėjo kūrybingusias, išsčius du dešimtmečius užsėdęs jo gyvenimo laikotarpis. Pirmaisiais šio laikotarpio metais iš esmės pasikeitė M. K. Oginskio šeimininė padėtis – nutrūko santuoka su Izabele Lasocka. Motinos globėjo pasiliko du mažamečiai sūnūs – Tadas Antanas ir Pranciškus Ksaveras. M. K. Oginskis vedė Mariją de Neri – iš Venecijos kilusio Žemaitijos didiko Kajetono Nagarskio našlę. (M. K. Oginskio ir K. Nagarskio gyvenime būta mįslingų sąsajų: bendra kova 1794 m. sukilėlių gretose, ta pati maistinga emigracija po sukilimo katastrofos, tos pačios svajonės grįžti į Tėvynę, meilė tai pačiai žaviai ir išmintingai moteriai).

Su Mariją de Neri Mykolas Kleopas Oginskis susilaukė ir užaugino tris dukteris – Ameliją, Emą, Ida – bei sūnų Irenejų, kuriam ateityje buvo lemta perkelti gimines rezidencijas iš Zalesės į tolimąjį Rietavą. Jiems gyvenant santuokoje gimė ir dar dvi dukterys (viena iš jų buvo Sofija, kitos vardas nežinomas). Jos mirė kūdikystėje ir yra palaidotos Vilniaus šv. Jonų bažnyčios Oginskių (Dievo Kūno) koplyčioje.

Apsigyvenęs Zalesėje M. K. Oginskis sėkmingai pertvarkė pašlijusius dvaro administravimo reikalus, atnaujino ūkinius pastatus, pastatė keletą vandens malūnų, šiltnamius. Netrukus Vilniaus universiteto architektūros profesorius Mykolas Angelas Sulcas pradėjo rengti naują, mūrinį Zalesės rūmų projektą. Konsultuojant profesorius Stanislovą Jundzilų, garsiam botanikui Juozapui Strumilai, buvo suprojektuotas vaizdingas angliško stiliaus parkas, oranžerijų kompleksas.

1804 m. Aleksandro I įsakymu M. K. Oginskis buvo gražintas prieš keletą metų mirusio Mykolo Kazimiero Oginskio valdos, pažadėta iš valstybės išdo apmokėti kreditorinius įsiskolinimus. Gerėjant materialinei padėčiai, formavosi palankios sąlygos ir kūrybinei, visuomeninei M. K. Oginskio veiklai. 1804 m. jis pradėjo sisteminti savo dienoračių įrašus, ruošti būsimąjo veikalą „Atsiminimai“ apmatus. Patarimais ir praktiniais veiksmais M. K. Oginskis

Kunigaikštė Amelijos Oginskytės (1805–1858), Mykolo Kleopo Oginskio ir Marijos de Neri dukters portretas.
Dail. Fransua Ksavyje Fabras (François Xavier Fabre 1766–1837), 1820 m. Nacionalinis M. K. Čurlionio dailės muziejus, M-1369

Irenejus Oginskis (1808–1863).
Dail. Fransua Ksavyje Fabras (François Xavier Fabre 1766–1837), 1820 m. Nacionalinis M. K. Čurlionio dailės muziejus, M-1369

Mykolas Kleopas Oginskis.
Dail. Fransua Ksavyje Fabras (François Xavier Fabre 1766–1837), XIX a. pr. Drožė aliejaus, 113 x 85 cm. Lietuvos dailės muziejus, T-60. Antano Lukšeno nuotrauka

aktyviai rėmė Adomo Cartoriskio, kuris buvo paskirtas Vilniaus švietimo apygardos kuratoriumi, pastangas didinti Vilniaus universiteto ir mokyklų intelektualinius, materialinius resursus. M. K. Oginskio rūpesčiu buvo amnestuotas Vilniaus universiteto profesorius Janas Sniadeckis. Universitetui M. K. Oginskis padovanojo tuo metu brangiai kainavusius mikroskopus, teleskopą, savo lėšomis pastatytai Maladecino pavieto mokyklai perdavė daį privačios bibliotekos.

Marijos de Neri Oginskienės portretas.
Dail. Dominikas Polignis (1759–1840 m.). Apie 1800–1815 m. Drožė, aliejaus, 212x134 cm. Nacionalinis M. K. Čurlionio dailės muziejus, MS-821/VM-545. A. Babėno nuotrauka

Kunigaikštis M.K. Oginskis asmeninis sekretorius, istorikas, archyvistas, leidėjas Leonardas Chodzka (Leonard Chodzka 1800–1871). Jis padėjo parengti spaudai M. K. Oginskio keturtomį veikalą „Atsiminimai“. Portreto autorius nežinomas. Drožė aliejaus. Lenkijos karaimėnės muziejus (Museum Wokpa Pódkajno), MG 8499

Ida Oginskis-Kublicka.
Nežinomas dailininkas. Portreto kopijos autorė Amelija Visocka, 1875 m. Ilustracija iš Jeronimo Visockio (Hieronim Wysocki g. 1928) knygos „Przemowly stare listy“, Krakow, 1986 m.

Ema Oginskis-Blostowska-Visocka.
Nežinomas dailininkas. Ilustracija iš M.K. Oginskio provalkačo Jeronimo Visockio (Hieronim Wysocki g. 1928) knygos „Przemowly stare listy“, Krakow, 1986 m.

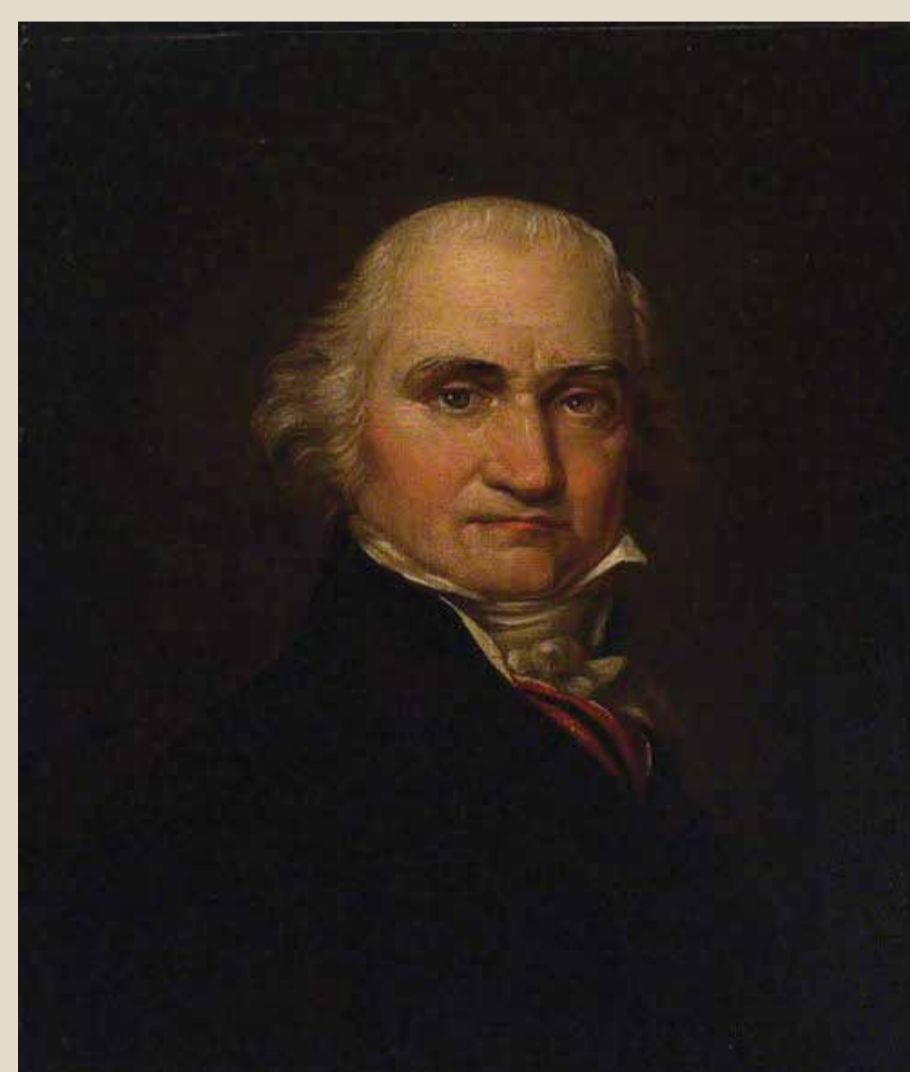

Amelija Oginskis-Zaluska.
Nežinomas dailininkas. Ilustracija iš M.K. Oginskio provalkačo Ivo Zalusko (Ivo Zaluski g. 1939) knygos „The Oginski Gene“, Zaluski Researches, 2010 m.

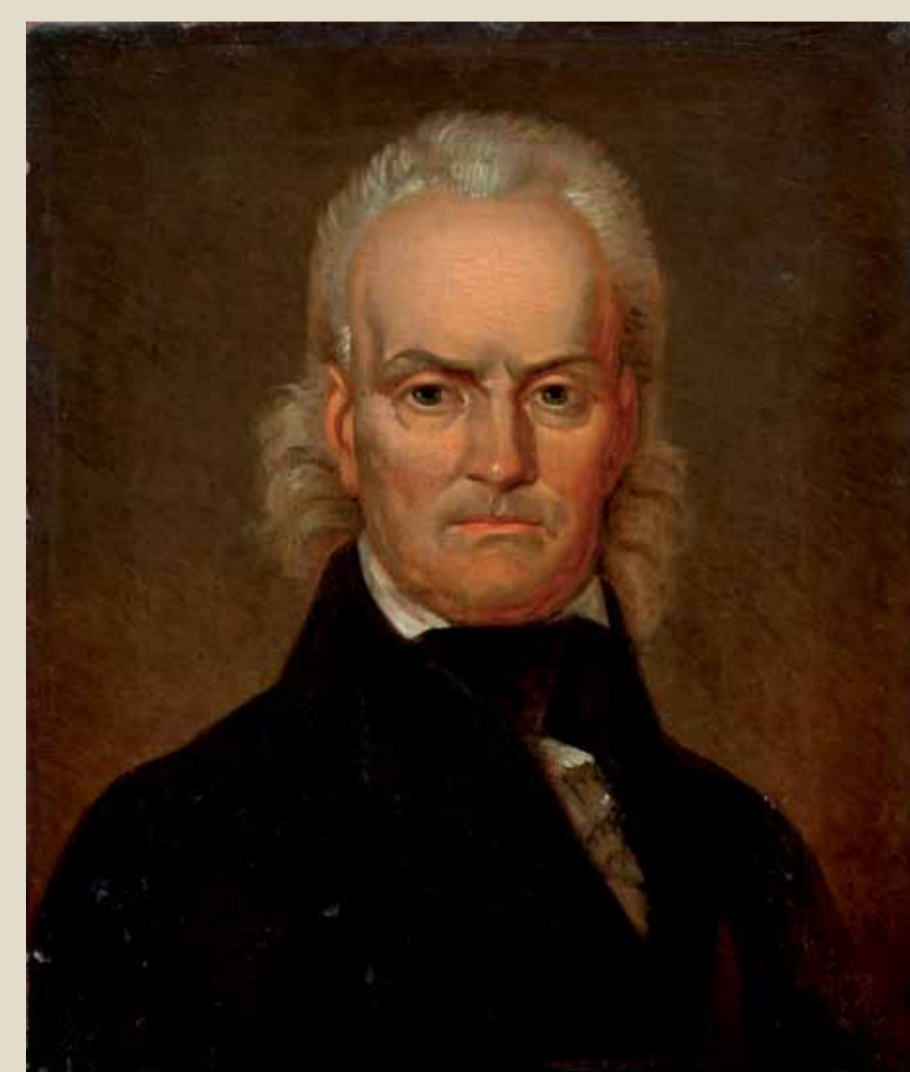
Zalesė Lietuvoje. M. K. Oginskio sodybą.
Dail. Leonardas Chodzka (Leonard Chodzka 1800–1871). Litografija, 27,1x18,9 cm. Ilustracijos šaltinis: <http://bit.ly/1F1H1ZM> (ir. 2014-11-28)

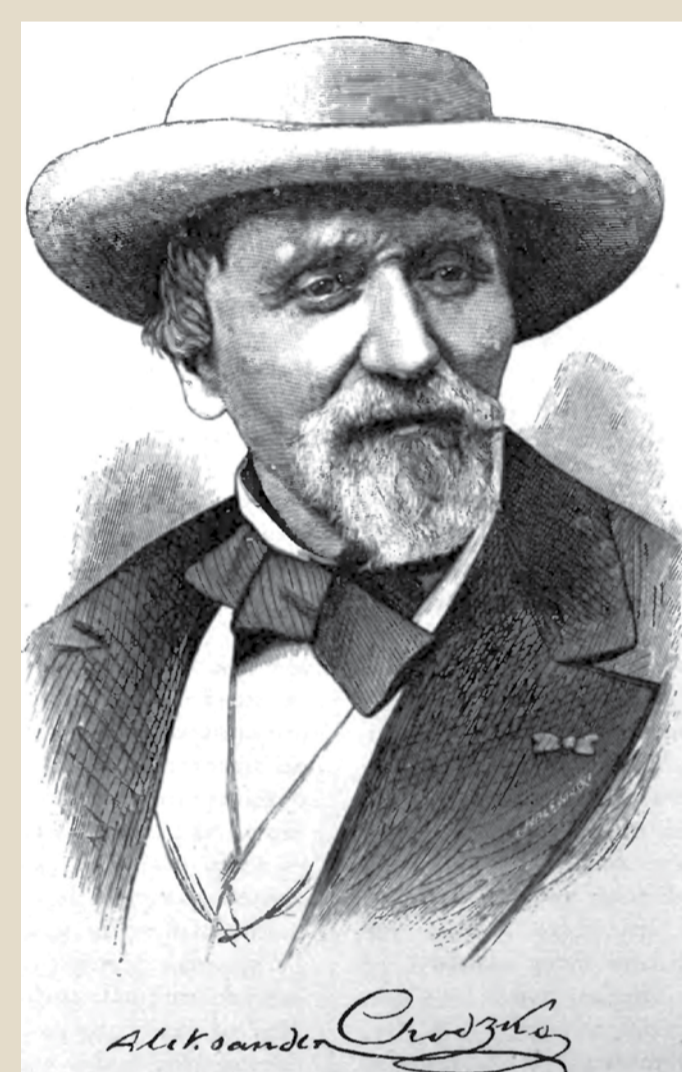
POLOGNE.

Garsaus astronomo, matematiko, filosofo, pedagogo, Vilniaus universiteto profesoriaus ir rektoriaus, M. K. Oginskio bičiulio Jano Sniadeckio (Jan Chrzesciel Wladyslaw Sniadecki, 1756–1830) portretas.
Dail. Jonas Rustemas (Jan Rustem 1762–1835), 1823 m. Drožė, aliejinis tapyba, 30x25 cm. Lietuvos dailės muziejus, LDM T-2344

M. K. Oginskis Zalesės parko ir oranžerijų kūrėju, Vilniaus universiteto profesoriaus, filosofo, publicisto, botaniko, geologo Stanislovo Bonifacio Jundzilo (1761–1847) portretas.
Dail. Jonas Rustemas (Jan Rustem 1762–1835), 1822 m. Drožė aliejaus, 35,5 x 29,5 cm. Nacionalinis M. K. Čurlionio dailės muziejus, M-1401. Rimantas Ropytis nuotrauka

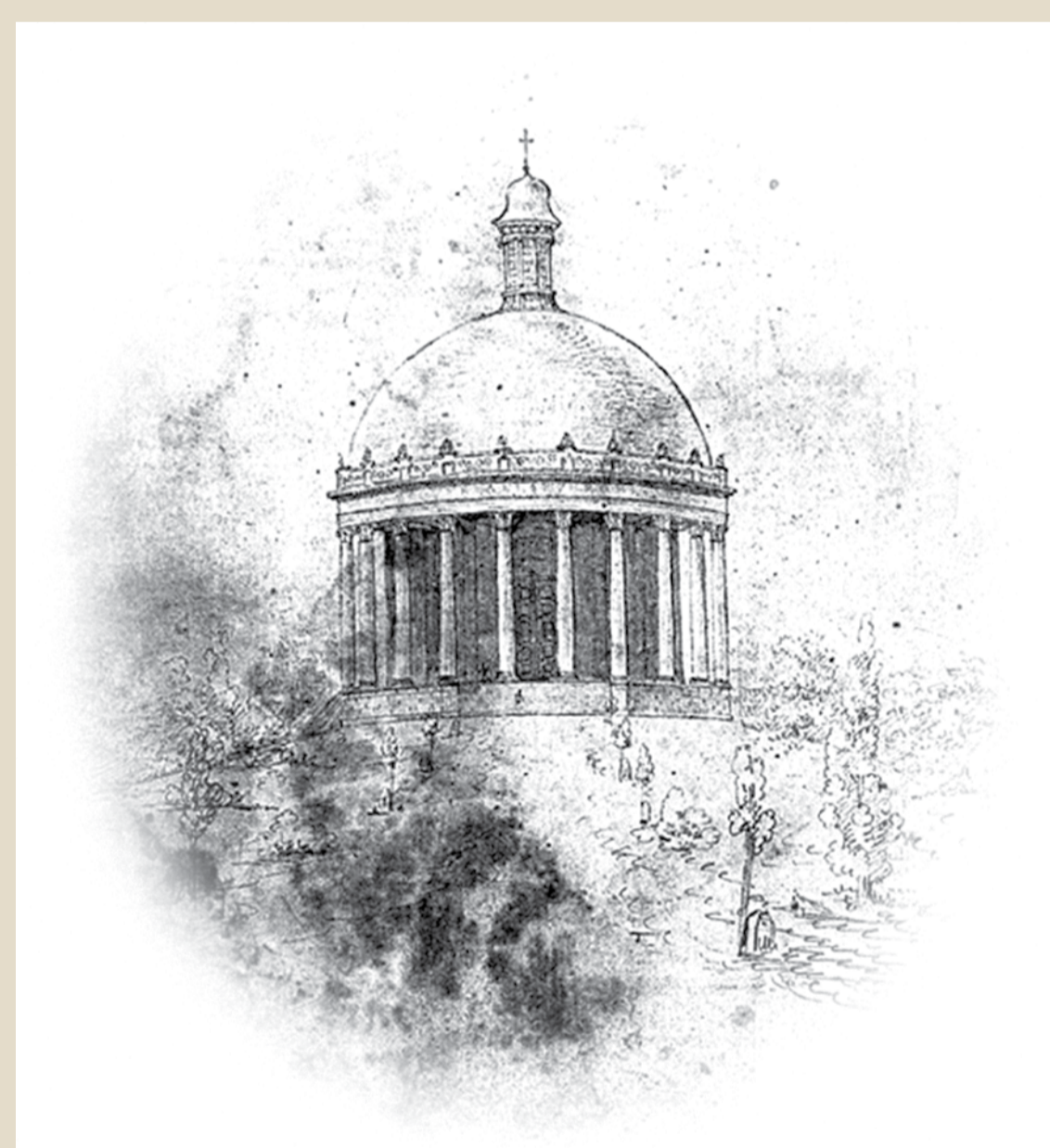
Poemos „Zalesė“ autorius, buvęs Vilniaus universiteto Filaretų ir Filomatų draugijų narys, poetas, vėliau – diplomatas Aleksandras Chodzka (Aleksander Borejko Chodzko, 1804–1891). Ilustracija iš Sergejus Verameičio (Сережа Веремеичо) knygos „Mykolas Kleopas Oginskis“, Vilnius, 2008 m.

Zalesėje svečiuodavosi buvęs M. K. Oginskio muzikos mokytojas, vėliau – žinomas kompozitorius, Rusijos imperatoriškųjų orkestrų vadovas Jozefas Kozlovskis (Божан [Юзаф] Антонович Козловский 1757–1831). Ilustracija iš Sergejus Verameičio (Сережа Веремеичо) knygos „Mykolas Kleopas Oginskis“, Vilnius, 2008 m.

M. K. Oginskio „Šiaurės Atėnų“ vizitai nuilgus restauravimo darbus 2014 m. Vyto Rutkausko nuotraukas

Zalesė parko rotondos projektas. Autorius nežinomas.
Ilustracija iš Sergejus Verameičio (Сережа Веремеичо) knygos „Mykolas Kleopas Oginskis“, Vilnius, 2008 m.

Memorialiniai akmenys Tado Kosciusko sukilėlių ir M.K. Oginskio mokytojo Zano Roley atminimui Zalesės parke. Vyto Rutkausko nuotraukas

Memorialiniai akmenys Tado Kosciusko sukilėlių ir M.K. Oginskio mokytojo Zano Roley atminimui Zalesės parke. Vyto Rutkausko nuotraukas

M.K. Oginskio Zalesės dvaro rūmai nuo tvenkinio pusės Julijano Bieškio fotografija, 2009 m.

